

**Uchwała Komisji Habilitacyjnej z dnia 06.02.2023 powołanej w postępowaniu
habilitacyjnym wszczętym na wniosek dr Elżbiety Ostrowskiej
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce**

§ 1

Komisja Habilitacyjna, powołana przez Wspólną Komisję Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinach nauki o kulturze i religii oraz nauki o sztuce uchwałą nr 298010000.531.1.2022 z dnia 9 listopada 2022, działając na podstawie art. 178 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2018 r. poz. 478 ze zm.), po zapoznaniu się z dokumentacją wniosku i recenzjami oraz po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego stwierdza, że aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe, w tym cykl publikacji zatytułowany *Dyskursy tożsamościowe w kinie polskim*, na który składa się sześć artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych oraz monografiach zbiorowych, a także monografia współautorska napisana wraz z Ewą Mazierską *Women in Polish Cinema* (Oxford, Nowy Jork, 2006), stanowią **znaczący wkład** w rozwój dyscypliny nauki o sztuce, a tym samym wyraża **pozytywną opinię** w sprawie nadania dr Elżbiecie Ostrowskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, **uznając spełnienie** przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 wskazanej ustawy.

UZASADNIENIE: (zob. załącznik – protokół posiedzenia Komisji)

Głosowanie nad Uchwałą odbyło się w trybie jawnym. Uzyskano następujące wyniki:

- Liczba osób uprawnionych do głosowania: 7 (siedem),
- Liczba osób obecnych na głosowaniu: 7 (siedem),
- Liczba oddanych głosów: 7 (siedem),
- Liczba głosów na TAK: 7
- Liczba głosów na NIE oraz WSTRZYMUJĄCYCH SIĘ: 0

§ 2

Na niniejszą uchwałę nie przysługuje zażalenie. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Sporządziła:

dr hab. Kamila Żyto, prof. UŁ – Sekretarz Komisji

Zatwierdziła:

dr hab. Małgorzata Radkiewicz, UJ – Przewodniczący Komisji

W obradach Komisji udział wzięli:

1. Recenzent komisji: **prof. dr hab. Andrzej Pitrus, UJ**

2. Recenzent komisji: **dr hab. Marcin Adamczak, prof. UAM**

3. Recenzentka komisji: **dr hab. Monika Talarczyk-Gubała, prof. PWSFTviT**

4. Recenzentka komisji: **prof. dr hab. Alicja Kisielewska, prof. UwB**

5. Członek komisji: **dr hab. Konrad Klejsa, prof. UŁ**

Protokół posiedzenia Komisji Habilitacyjnej powołanej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego dr Elżbiety Ostrowskiej z dnia 06.02.2023

Komisja Habilitacyjna, powołana przez wspólną Komisję Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinach nauki o kulturze i religii oraz nauki o sztuce w dniu 9 listopada 2022 na podstawie art. 123 i 124 ust. z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 ze zm., dalej k.p.a.) w zw. Z art. 178 ust 3. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2021 poz. 478 ze zm., dalej: p. s. w. n.) art. 178 ust. 2 p.s.w.n. w zw. z § 3 ust. 3 Regulaminu określającego szczegółowy tryb postępowania w sprawie nadania stopnia doktora i doktora habilitowanego w Uniwersytecie Łódzkim przyjętego uchwałą Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 660 z 27 stycznia 2020 r ze zm. (dalej: Regulamin), §31 ust. 1 oraz § 34 Statutu Uniwersytetu Łódzkiego przyjętego uchwałą Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 440 z dnia 27 maja 2019 r. ze zm. (dalej: Statut), zarządzeniem nr 182 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 28 września 2020r. ze zm. w sprawie powołania komisji do spraw stopni naukowych działających przy Uniwersytecie Łódzkim i ich przewodniczących, w celu przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Pani dr Elżbiecie Ostrowskiej odbyła posiedzenie w dniu 06.02.2023. Posiedzenie przeprowadzono w trybie hybrydowym z wykorzystaniem technologii informatycznych (platforma MS TEAMS). Z możliwości uczestnictwa on-line skorzystał prof. Andrzej Pitrus, który dołączył do osób zebranych stacjonarnie. Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie 13.00 w budynku Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego przy ulicy Pomorskiej 171/173 w Łodzi.

Komisja procedowała w następującym składzie:

Przewodnicząca komisji: prof. dr hab. Małgorzata Radkiewicz, UJ

Recenzentka: prof. dr hab. Alicja Kisielewska, prof. UwB

Recenzent: prof. dr hab. Andrzej Pitrus, UJ

Recenzent: dr hab. Marcin Adamczak, prof. UAM

Recenzentka: dr hab. Monika Talarczy-Gubała, prof. PWSFtviT

Członek komisji: dr hab. Konrad Klejsa, prof. UŁ

Sekretarz komisji: dr hab. Kamila Żyto, prof. UŁ

Przebieg posiedzenia:

Przewodnicząca profesor Małgorzata Radkiewicz otwierając spotkanie, potwierdził obecność wszystkich recenzentów powołanej Komisji oraz sekretarza. Następnie Sekretarz Komisji profesor Kamila Żyto potwierdziła udział w rozpoczętym posiedzeniu wymaganej liczby członków (siedmiu, w tym przewodniczącej oraz sekretarza). Wszystkim uczestnikom spotkania przedstawiono programem posiedzenia, który, przy wcześniejszym braku uwag, jednogłośnie został zaakceptowany w zarządzonym przez Przewodniczącą głosowaniu jawnym. W dalszej kolejności Przewodnicząca potwierdziła, że wszyscy członkowie Komisji otrzymali oraz zapoznali się z pełną dokumentacją wniosku oraz przesłanymi recenzjami. Następnie Habilitantka dołączyła do spotkania, a Sekretarz Komisji prosiła o zgodę na rejestrację kolokwium na potrzeby sporządzenia protokołu.

Zasadniczą część spotkania rozpoczął wykład habilitacyjny doktor Elżbiety Ostrowskiej zatytułowany „Agnieszka Holland we współczesnym paradygmacie badań nad autorstwem”. Wykład podejmował kwestię autorstwa filmowego w odniesieniu do twórczości Agnieszki Holland, prezentował tezę, że autor/ka w kinie i mediach nie jest jedynie kategorią tekstualną, ale jest konstytuowana także przez szereg dyskursów pobocznych, obejmujących strategie promocyjne, dystrybucyjne i krytyczne oraz performatywne działania samych twórców w rozmaitych przestrzeniach medialnych. Szczegółowym przedmiotem zaprezentowanych w wykładzie rozważań były filmy Holland zrealizowane w Hollywood, gdyż stanowią one najbardziej kontrowersyjny punkt w dyskursie autorskim rozwijanym wokół jej twórczości. Zaprezentowana pobieżna analiza dyskursów produkcyjnych, dystrybucyjnych i krytycznych wykazała brak dyskursu autorskiego w krytycznej recepcji filmów Holland w Stanach Zjednoczonych. Habilitantka wskazała na kilka przyczyn tego stanu rzeczy: po pierwsze, były to średnio-budżetowe produkcje, które są tradycyjnie marginalizowane w dystrybucyjno-krytycznych dyskursach autorskich; po drugie, ograniczona dystrybucja europejskich filmów Holland, także na płytach DVD i kasetach wideo; po trzecie, będący po części konsekwencją dystrybucyjnego deficytu brak „interpretacyjnej wspólnoty”, i wreszcie, po czwarte, niespójność autorskich działań performatywnych podejmowanych przez samą Holland w obszarze amerykańskiej produkcji kulturowej oraz relatywny brak wystarczającej przestrzeni medialnej dla jej „autorskich performanc’ów”. W dalszej części wykładu, Habilitantka dowodzi, że Polska kultura filmowa, rozumiana jako powiązany ze sobą system praktyk twórczych, produkcyjnych, dystrybucyjnych i krytycznych, stworzyła w nadmiarze tę „performatywną przestrzeń” dla autorskiego dyskursu. Przede wszystkim hollywoodzkie filmy Holland stały się obiektem szczególnych strategii dystrybucyjnych, które skutecznie tworzyły

wokół nich aurę kulturowego prestiżu. Kluczowe znaczenie miała reputacja dystrybutora i instytucji kinowych, w których organizowano pokazy tych filmów. Polskie praktyki dystrybucyjne, w odróżnieniu od amerykańskich nie tylko współtworzyły autorski dyskurs wokół Holland, lecz nadały jej status reżyserki-celebrytki. Pozycję tę reżyserka wzmacniała przy okazji swoich wizyt w Polsce promujących jej filmy. W trakcie spotkań z publicznością „personalizowała” swe filmy, podkreślając ich osobisty charakter. Autorską reputację Holland w Polsce ugruntował dyskurs akademicki. W podsumowaniu, Habilitantka stwierdziła, że dyskurs autorski konstruowany wokół Holland konstytuowany jest zarówno na poziomie filmowych tekstów, jak i za pomocą różnych dyskursów pobocznych rozwijanych w obszarach filmowej dystrybucji oraz krytyki. A zatem nie tylko filmy i ich zawartość decydują o tym, czy dana twórczość jest kwalifikowana jako autorska, czy też nie, ale rozmaite zabiegi „autoryzacyjne” podejmowane przez podmioty dystrybucyjne, krytyczne, akademickie oraz performatywne działania autorskie reżyserek i reżyserów. W kontekście kina globalnego, które rozwija się w oparciu o wielokierunkowe migracje – których nie można już opisywać za pomocą pojęć takich, jak emigracja czy też wygnanie – kwestie te komplikują się dodatkowo, bo choć uruchamiają one wielorakie transfery rozmaitych kapitałów, to proces ten podlega wielu ograniczeniom, a czasami dochodzi do niemal całkowitego jego zablokowania. W przypadku Holland, nietrudno dostrzec „lokalne” zróżnicowanie stopnia rozwinięcia dyskursu autorskiego wokół jej twórczości, co bezpośrednio wpływa na fluktuacje jej kapitału kulturowego. A zatem w miejsce konsekracyjnych działań podejmowanych najczęściej przez krytykę i akademickie piśmiennictwo filmowe, habilitantka postuluje, w ślad za wieloma badaczami podejmującymi te kwestie we współczesnych studiach nad filmem i mediami, by badać dyskursy autoryzacyjne w konkretnych geopolitycznych lokalizacjach i istniejących w ich ramach przestrzeniach medialnych.

Następnie recenzenci przedstawili zasadnicze tezy zawarte w swoich opiniach.

Jako pierwsza głos zabrała profesor Alicja Kisielewska, na wstępie podkreślając międzynarodowy charakter dorobku Habilitantki, która była zatrudniona na dwóch uniwersytetach: w Polsce (Uniwersytet Łódzki) i w Kanadzie (Uniwersytet Alberta). Następnie Recenzentka zauważyła, że od momentu obrony pracy doktorskiej przez doktor Elżbietę Ostrowską upłynęło 26 lat, w trakcie których opublikowała ona bardzo wiele prac. Choć w jej artykułach brak jest ciągłości metodologicznej czy tematycznej, to jednak nieustająco poddaje ona oglądowi i refleksji kino polskie.

Zdaniem profesor Kisielewskiej początek rozwoju kariery naukowej Habilitantki związany jest przede wszystkim z perspektywą feministyczną, ale także wykorzystaniem psychoanalizy i studiów nad traumą w badaniach filmoznawczych. W dorobku przedhabilitacyjnym często podejmowany był problem kina autorskiego, jego wyznaczników doktor Ostrowska szukała w dorobku nie tylko polskich twórców. Lektura jej prac pokazuje, że zmierzała ona do skonstruowania własnej definicji tego pojęcia. W publikacjach Habilitantki z zakresu zarówno historii kina polskiego, jak i światowego obecnych jest także kilka innych powracających wątków: relacje między dyskursem narodowym i genderowym, pomiędzy kinem narodowym i transnarodowym, reprezentacje męskości, kobiecości, tożsamości etnicznej jako element dyskursu ideologicznego, stereotypy rasowe, zmiany w organizacji przemysłu filmowego, przemiany w kinie Europy Wschodniej po 1989 roku. W związku z powyższym wiele z prac doktor Elżbiety Ostrowskiej przyczyniło się do zwiększenia świadomości tematyki związanej z Polską wśród zachodnich odbiorców. Istotną część dorobku Habilitantki stanowią również redagowane przez nią monografie zbiorowe, polskie oraz zagraniczne.

Odnosząc się do cyklu tematycznego wskazanego jako główne osiągnięcie stanowiące podstawę do nadania stopnia doktora habilitowanego, profesor Alicja Kisielewska zauważyła, że choć nie powstawał on z myślą o publikacji o charakterze monograficznym, to w sposób wyraźny podejmuje jeden temat – kwestie związane z tożsamością narodową w powiązaniu z problematyką reprezentacji kobiecości i męskości w kinie polskim z jednoczesnym uwzględnieniem kontekstów kulturowych, politycznych, a także społecznych. We współautorskiej monografii *Women in Polish Cinema* doktor Elżbieta Ostrowska wykorzystuje przede wszystkim perspektywę feministyczną i skupia się na figurze Matki Polki. Jednak analizując ten mit, pomija istotny kontekst polskiej rodziny i religii, na co wskazywała wcześniej Zofia Mitosek. Profesor Alicja Kisielewska podkreśliła także, że mit Matki Polki nie zniknął z rodzimej kultury, ale był w niej nieprzerwanie obecny na przykład w serialach, czemu Habilitantka nie poświęca uwagi i czego nie odnotowuje, podejmując przede wszystkim na problem ideologizacji reprezentacji kobiecości w kinie polskim. Recenzentka wskazała również, że wchodzące w skład cyklu artykuły skupiają się z kolei na reprezentacjach męskości i poświęcone są problematyce konieczności renegocjacji tożsamości narodowej po 1989 roku. Za nowatorskie uznaje ona wykorzystanie w tym kontekście postkolonialnej perspektywy badawczej, dzięki której naświetlona zostaje, między innymi, kwestia usytuowania Polski wobec zarówno Wschodu, jak i Zachodu oraz potrzeba ponownego zdefiniowania jej miejsca na geopolitycznej mapie Europy. Artykuły wchodzące w skład cyklu profesor Kisielewska

uznaje – mimo, że dotyczą one filmów tak różnych jak *Przekładaniec* Andrzeja Wajdy i *Zabić księdza* Agnieszki Holland – za spójne i podejmujące jednorodną problematykę dotyczącą tego, „w jaki sposób kino uczestniczy w tworzeniu <<wyobrażonej wspólnoty>> narodowej ustanawianej w opozycji do różnych obszarów Obcości”, a także „konstruuje zbiorowe tożsamości na poziomie filmowych tekstów i strategii wizualnych, które nie zawsze są homogeniczne oraz dyskursów pozatekstowych” (s. 8, recenzja). Pozostałe, a więc organizacyjne i dydaktyczne, osiągnięcia Habilitantki, profesor Kisielewska postrzega jako satysfakcjonujące, podkreślając ważkość jej aktywności konferencyjnej oraz doceniając uczestnictwo w stażach czy projektach badawczych.

Jako drugi głos zabrał profesor Andrzej Pitrus z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zwrócił on uwagę, że Elżbieta Ostrowska jest jedną z pierwszych autorek przyjmujących w literaturze filmoznawczej opcję feministyczną do badania kina polskiego. Autorkę interesowały między innymi specyficznie polskie stereotypy. Matce Polce poświęciła artykuł *Filmic Representations of the 'Polish Mother' in Post-Second World War Polish Cinema*, będący bodajże najczęściej cytowanym tekstem kandydatki do stopnia doktora habilitowanego, co zostało podkreślone przez Recenzenta.

Ocena dorobku nadesłana przez profesora Pitrusa jest zdecydowanie pozytywna, choć w trakcie posiedzenia Komisji wskazał on na brak autorskiej „książki habilitacyjnej”. Jednocześnie podkreślił, że współautorski tom zatytułowany *Women in Polish Cinema*, choć trudno uznać go za monografię, prezentuje dostatecznie wysoki poziom, by wyróżnić go na tle innych tekstów autorki. Dostrzegając jego słabości, Recenzent podkreślił, że rozdziały autorstwa Ostrowskiej prezentują wyższy poziom niż te napisane przez współautorkę. Profesor Andrzej Pitrus nie zgłosił żadnych poważnych zastrzeżeń dotyczących wniosku dr Elżbiety Ostrowskiej. Zwrócił uwagę nie tylko na teksty i książkę, ale także dostrzegł aktywność kandydatki na obszarze dydaktyki i aktywności naukowej/konferencyjnej w wielu krajach: Kanadzie, USA, krajach Europy, w tym w Polsce.

W dalszej kolejności przewodnicząca udzieliła głosu dr hab., prof. UAM Marcinowi Adamczakowi. Ten zgodził się z przedmówcami i po raz kolejny podkreślił, że dorobek Habilitantki ma charakter bezsprzecznie międzynarodowy i że jest to jego aspekt niebudzący żadnych wątpliwości, ponadto poparty nie tylko aktywnością dydaktyczną np. w Uniwersytecie Alberty w Kanadzie, ale przede wszystkim licznymi anglojęzycznymi publikacjami doktor Ostrowskiej, jej wystąpieniami na zagranicznych konferencjach czy udziałem w programach międzynarodowych (stypendia, szkoły letnie itp.). Następnie Recenzent docenił i skomplementował odważną decyzję przedstawienia jako dzieła głównego cyklu artykułów, nie

zaś autorskiej monografii. Taki krok uznał za zasadny i dojrzały, a także merytorycznie przemyślany. W pierwszej kolejności zwrócił uwagę na to, że współautorska monografia Habilitantki (napisana wraz z Ewą Mazierską) będąca częścią cyklu, nie tylko „nadrabia dyskursywne zaległości” polskiego filmoznawstwa, ale pozostaje też oryginalna i twórcza na poziomie aplikowania metodologii feministycznej w odniesieniu do kina polskiego. Przede wszystkim profesor Adamczak docenił analityczno-krytyczny temperament doktor Ostrowskiej i umiejętność, z jaką uruchamia ona konteksty kulturowe oraz historyczne. Zauważył co prawda, że rozdział poświęcony Agnieszce Holland jest mniej dopracowany niż pozostałe, ale dodał, że doktor Ostrowska badania nad twórczością tej reżyserki kontynuuje i pogłębia, z zadawalającym zresztą efektem. W jego opinii jednak, to nie książka *Women in Polish Cinema* stanowi „główny punkt programu” w dorobku Habilitantki, lecz sześć artykułów opublikowanych w II połowie XXI wieku, które profesor Adamczak szczegółowo omówił w recenzji. W kontekście artykułu *The Desiring the Other: The Ambivalent Polish Self and in Novel and Film* podkreślił on fakt, że jego Autorce udaje się uniknąć bezrefleksyjnego czerpania z zachodnich metodologii. Ponadto Recenzent wskazał na krytyczny charakter proponowanego przez Ostrowską dyskursu naukowego oraz jej wyjątkowe wyczulenie na specyfikę materiału analitycznego. Podobne komplementy padły pod adresem innych prac Habilitantki, które generalnie cechuje wnikliwość, oryginalność analityczna oraz interpretacyjna odwaga, czemu – zdaniem profesora Marcina Adamczaka – towarzyszy umiejętność przekonującego argumentowania. Recenzent podkreślił także, że pomiędzy tekstami badaczki istnieje wyraźna korespondencja oraz myślowa spójność np. konsekwentnie łączy ona elementy geopolityki z psychoanalizą. Za zasadnicze wątki obecne w tekstach doktor Elżbiety Ostrowskiej profesor Adamczak uznaje: wątek refleksji kolonialnej i postkolonialnej (zwłaszcza kwestia postkolonialnego kompleksu, w konsekwencji oscylacja Polski między Wschodem i Zachodem); zagadnienie impotentnej, słabej i historycznej męskości, której próba rehabilitacji w polskim kinie zostaje podjęta po 1989 roku (artykuł poświęcony wczesnej twórczości Wajdy czy wybranym filmom Władysława Pasikowskiego); kwestie ciała i cielesności (np. tekst dotyczący adaptacji *Przekładanica* autorstwa Stanisława Lema). Za godne zwieńczenie cyklu Recenzent uznał polskojęzyczny artykuł Ostrowskiej poświęcony filmowi *Zabić księdza* Agnieszki Holland, w którym dzięki uwzględnieniu zagadnień związanych z produkcją, dystrybucją i recepcją w sposób kompleksowy Habilitantka traktuje kluczowe dla cyklu zagadnienie lokowania/konstruowania tożsamości. W podsumowaniu swojej wypowiedzi profesor Marcin Adamczak wnioskował o dopuszczenie Habilitantki do dalszej

części procedury, doceniając jej osiągnięcia naukowe za „oryginalny wkład do refleksji filmoznawczej, kulturoznawczej oraz przynależnej do nauk o sztuce” (s. 11, recenzja).

W dalszej części obrad komisji, odnosząc się do swojej recenzji, profesor Monika Talarczyk-Gubała podkreśliła, że dorobek naukowy Habilitantki jest obszerny i obejmuje liczne artykuły opublikowane w czasopismach i pracach zbiorowych, w tym redagowanych przez samą Ostrowską tomach. Zauważyła także, że wykazuje on spójność i dowodzi rozwoju zainteresowań naukowych Habilitantki. Wiele z tekstów nie uwzględnionych w głównym osiągnięciu naukowym Recenzentka uznała za wpisujące się w problematykę określoną tematem cyklu i sformułowanym jako „Dyskursy tożsamościowe w kinie polskim”. Zdaniem profesor Talarczyk-Gubała doktor Elżbieta Ostrowska weryfikując raz poczynione ustalenia, stosuje zmodyfikowane metody analizy, biegle posługuje się zwłaszcza analizą neoformalną, wspierając i inspirując się także przesłankami płynącymi z psychoanalizy, krytyki ideologicznej, feministycznej teorii filmu i badań nad produkcją filmową. Kluczowy dla jej dorobku jest fakt, że wypracowała takie metody feministycznej analizy reprezentacji kobiet, które z powodzeniem można zastosować, dzięki uwzględnieniu odmiennego kontekstu społeczno-kulturowego, w odniesieniu do twórczości filmowczyń z całej Europy Środkowo-Wschodniej. Ponadto przedmiotem genderowych analiz doktor Ostrowskiej są również reprezentacje męskości w filmach należących do kanonu polskiego kina. Habilitantka, co stanowi zaletę jej dorobku, wykazuje świadomość tego, że negocjowanie tożsamości jednej z płci nie odbywa się bez naruszenia spójności identyfikacji drugiej. Ważnym wątkiem, który podejmuje w swoich artykułach dotyczących kina polskiego, wyrastającym z perspektywy postkolonialnej, jest refleksja nad tym, w jakim stopniu dyskurs narodowy ukształtowany został przez kolonialne fantazje, okcydentalistyczne i orientalistyczne. Jej wkład w rozwój dyscypliny jest znaczący zarówno dla wiedzy o polskim filmie, jak i kinie powszechnym, przede wszystkim dzięki umiejętności, z jaką kontekstualizuje ona rodzimą produkcję kulturową. Ponadto istotną część jej dorobku stanowią publikacje, w których brała udział jako współautorka lub współredaktorka, współpracując z polskimi badaczami, jak i naukowcami z innych krajów.

Do takich osiągnięć należy napisana z Ewą Mazierską współautorska książka włączona do cyklu, która posiada jednak pewne wady, takie na przykład jak istotne luki bibliograficzne. Podstawowym jej mankamentem jest jednak nieuwzględnienie przez badaczki dyskursu feministycznego obecnego w polskim piśmiennictwie w okresie PRL-u, zwłaszcza prasie filmowej, która nie tylko publikowała teksty poświęcone kinu kobiet i kobietom za kamerą, ale i – piórem choćby Alicji Helman czy Marii Kornatowskiej – referowała i komentowała rozwój

teorii feministycznej za granicą. Tym samym trudno uznać polską humanistykę za zupełnie „zacofaną” oraz niepozostającą w kontakcie z myślą zachodnią i rozwojem badań feministycznych i genderowych, zwłaszcza że ta optyka badawcza dobrze rozwijała się na gruncie rodzimego literaturoznawstwa. W tym kontekście trudno też książkę Mazierskiej i Ostrowskiej uznać za przełomową oraz prekursorską, choć niewątpliwie posiada ona walory opracowania monograficznego, pierwszego anglojęzycznego poświęconego kobietom reprezentującym jedną kinematografię. Profesorka Monika Talarczyk-Gubały zauważyła także, że przewaga monografii autorskiej nad cyklem powiązanych tematycznie artykułów (nawet z monografią współautorską w składzie) polega na tym, że umożliwiłaby ona doktor Elżbiecie Ostrowskiej wykorzystanie ustaleń poczynionych w odniesieniu do zjawisk (nurtów czy filmów) o mniejszym zakresie „w szerszej zakrojonej historycznofilmowej narracji”. Habilitantka wykazała się jednak istotną aktywnością naukową na więcej niż jednej uczelni, w szczególności w zagranicznej, a jej dokonania dydaktyczne i organizacyjne nie budzą wątpliwości.

Jako ostatni zabrali głos Członkowie komisji, profesor Konrad Klejsa oraz profesor Kamila Żyto. Profesor Klejsa podkreślił, że ponad wszelką wątpliwość, kandydatka zasługuje na stopień doktora habilitowanego. Przedłożony cykl publikacji stanowi znaczący i istotny wkład do rozwoju dyscypliny. Także pozostały dorobek naukowy doktor Ostrowskiej jest ceniony w kraju i zagranicą. Jest jedną z badaczek, które przeszczepiły na polski grunt metody *gender studies* i rozwijały je w rodzimych kontekstach. Niektóre z jej prac, na przykład artykuł o obrazach Matki Polki w polskich filmach fabularnych, mają wręcz charakter kanoniczny. Posiada doświadczenie w kierowaniu projektami badawczymi. Reasumując: kandydatka z nadwyżką spełnia wszystkie ustawowe wymogi stawiane samodzielnym pracownikom naukowym.

Profesorka Kamila Żyto z kolei zauważyła, że lekturze dorobku naukowego Habilitantki towarzyszy poczucie jego metodologicznej spójności oraz kontynuacyjnego charakteru. Wnikliwa analiza cyklu artykułów zgłoszonych jako dzieło główne zapewnia podróż (tam i z powrotem) przez kino polskie oraz przez historię teorii feministycznej i związane z nią ujęcie genderowe. Za niezwykle cenne Członkowie Komisji uznaje próby aprowizacji wskazanej perspektywy badawczej przy pomocy myśli postkolonialnej, psychoanalizy, przede wszystkim jednak wykorzystanie neoformalnej metody analizy dzieła filmowego. Zwłaszcza dzięki tej ostatniej, zdaniem profesorki Żyto, możliwe staje się zbudowanie przekonującej argumentacji i w konsekwencji obrona tez stawianych w wielu artykułach. W rezultacie dorobek Habilitantki należy uznać za metodologicznie konsekwentny, myślowo interesujący, a ilościowo obszerny,

przede wszystkim jednak posiadający wysoki „współczynnik umiędzynarodowienia”, co wciąż jest rzadkością. Doktor Elżbieta Ostrowska w jej przekonaniu z pewnością spełnia wszelkie wymagania stawiane osobom ubiegającym się o tytuł doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych.

Przewodnicząca Komisji prof. dr hab. Małgorzata Radkiewicz w podsumowaniu również bardzo wysoko oceniła dorobek naukowy Pani dr Elżbiety Ostrowskiej. Podkreśliła jej konsekwencję w podejmowaniu zagadnień związanych z historią filmu polskiego, a także oryginalność stosowanego warsztatu, dzięki któremu możliwe są ciekawe i odświeżające interpretacje. Stwierdziła ponadto, że Pani doktor Ostrowska ma duże doświadczenie edytorskie, wynikające z pracy nad tomami zbiorowymi i książką współautorską, a także dydaktyczne i to w środowisku międzynarodowym, co z pewnością będzie potrafiła wykorzystać w dalszej pracy ze studentami.

Po zakończeniu tej części obrad Przewodnicząca otworzyła dyskusję. Przewodnicząca poprosiła Habilitantkę, by odniosła się do recenzji i opinii przygotowanych przez członków Komisji oraz odpowiedziała na pytania dotyczące wykładu. Najpierw Habilitantka podziękowała Recenzentom za wnikliwą lekturę zgłoszonych tekstów i ich merytoryczną ocenę. W odpowiedzi na krytyczne uwagi na temat napisanej wspólnie z Ewą Mazierską książki *Women in Polish Cinema* zgodziła się z krytycznymi uwagami dotyczącymi jej struktury, konieczności uwzględnienia dodatkowych źródeł bibliograficznych oraz konieczności wyjścia poza analizę tekstualną. W dalszym toku odpowiedzi, habilitantka odniosła się do szczegółowych uwag dotyczących pozostałych pozycji zgłoszonego cyklu, wyjaśniając powody nieuwzględnienia w analizach pewnych tekstów filmowych oraz powiązanych z nimi tematów oraz problemów. Na koniec Habilitantka podziękowała za zawarte w recenzjach inspiracje badawcze, które wykorzysta w prowadzonych w przyszłości badaniach.

Następnie członkowie Komisji zadali pytania dotyczące wykładu habilitacyjnego. Profesor Alicja Kisielewska zadała pytanie, czy w planowanej książce Habilitantki zostanie poruszona kwestia różnic między autorstwem a gatunkowością, którymi operuje dyskurs krytyczny. Habilitantka potwierdziła taki zamiar. Profesor Marcin Adamczak zadał dwa pytania: jak w trzech systemach produkcji różni się styl i sposób inscenizacji Agnieszki Holland oraz ile było maskarad i masek Agnieszki Holland, a także w jakiej masce możemy oglądać ją teraz? Habilitantka udowodniła, że Holland wpisuje się w różne systemy produkcji (np. także telewizyjnej) i w różnych okresach swojej twórczości przyjmuje różne maski oraz dokonuje

różnych stylistycznych wyborów np. naśladować twórczość swoich kolegów lub tworząc filmy wpisujące się w konkretne konwencje, których się od niej oczekuje lub które są w danym czasie popularne. Ewolucja jest twórczości wynika z tego, że pracowała w różnych systemach produkcji. Profesor Talarczyk-Gubała, dlaczego Holland nie udało się zbudować „kobiecej reputacji” w kinie? Doktor Ostrowska podkreśliła, że swoim życiem i biografią reprezentuje model feministyczny, ale niekoniecznie jest to widoczne w jej twórczości, gdyż nie wypracowała ona sobie pozycji autora w kinie amerykańskim, to nie wypracowała sobie w konsekwencji pozycji autorki kobiety. Jest to związane także z tym, że notorycznie zrywa ona kontrakt z widzami, reżyserując filmy bardzo różne. Profesor Klejsa zapytał, o powracający motyw wizualne w kinie Holland, jakim są pośladki męskie? Habilitantka wskazała, że reżyserka eksponuje także frontalną męską nagość czy sceny kobiecą masturbację, co powiązała ze „zgenderowanym” spojrzeniem kamery filmowej.

Wobec braku kolejnych pytań i komentarzy ze strony członków Komisji Habilitacyjnej, Przewodnicząca ogłosiła zakończenie kolokwium z udziałem Habilitantki. Następnie rozpoczęła się część zamknięta posiedzenia Komisji, w trakcie której przewodniczący zarządził dyskusję w sprawie nadania albo odmowy nadania stopnia doktora habilitowanego. Przedmiotem dyskusji były przede wszystkim ocena wykładu wygłoszonego przez Habilitantkę, jakość odpowiedzi udzielonych przez nią na pytania zadane w trakcie kolokwium. Podczas tej dyskusji członkowie Komisji Habilitacyjnej niemal jednogłośnie wyrazili swe aprobatywne stanowiska. Po krótkiej rozmowie pomiędzy członkami Komisji, Przewodnicząca zarządziła możliwość zgłaszania innych wniosków lub pytań, w tym przeprowadzenie dyskusji w tym zakresie. Wobec braku takowych udzieliła informacji o obowiązującym trybie i zasadach głosowania, a następnie zarządziła przeprowadzenie głosowania nad uchwałą zawierającą opinię w sprawie nadania albo odmowy nadania stopnia doktora habilitowanego. Po wzięciu pod uwagę kryteriów wymienionych w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 Ustawy, postanowiła wydać pozytywną opinię stosunkiem głosów: 7 głosów za, 0 głosów przeciw, 0 głosów wstrzymujących się. W związku z takim rozkładem głosów Przewodnicząca Komisji stwierdziła podjęcie uchwały opiniującej pozytywnie wniosek doktora Elżbiety Ostrowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Sekretarz poinformowała członków Komisji, że sporządzone przez nią w oparciu o dokumentację uzasadnienie wraz z protokołem zostanie przedstawione do akceptacji oraz podpisu członków Komisji po zamknięciu posiedzenia po wydrukowaniu potrzebnych materiałów. Po wyczerpaniu dyskusji Przewodnicząca ogłosiła wynik obrad Habilitantce i ogłosiła zakończenie posiedzenia Komisji.

Protokół sporządziła:

dr hab. Kamila Żyto, prof. UŁ – Sekretarz Komisji

Zatwierdziła:

dr hab. Małgorzata Radkiewicz, UJ – Przewodniczący Komisji

W obradach Komisji udział wzięli:

1. Recenzent komisji: **prof. dr hab. Andrzej Pitrus, UJ**

2. Recenzent komisji: **dr hab. Marcin Adameczak, prof. UAM**

3. Recenzentka komisji: **dr hab. Monika Talarczyk-Gubała, prof. PWSFTviT**

4. Recenzentka komisji: **prof. dr hab. Alicja Kisielewska, prof. UwB**

5. Członek komisji: **dr hab. Konrad Klejsa, prof. UŁ**

